

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1996-1997

4 december 1996

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

– van mevrouw Yolande Avontroodt, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heren Steve Stevaert en Herman Lauwers en mevrouw Ria Van Den Heuvel –

**tot wijziging van artikel 41 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980
tot hervorming der instellingen**

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

Reeds in 1964 toonde de studie van professor L. Huyse "De niet aanwezige staatsburger. De politieke apathie sociologisch in kaart gebracht." op een pregnante wijze de grote afstand aan tussen de burger en de politiek. Het ongenoegen over de gang van zaken in de politiek is bijgevolg niet van recente datum. Nieuw is echter wel dat de beleidsverantwoordelijken te maken krijgen met wat men pleegt te noemen een nieuw type van burger. Die burger is onderlegd, omringt zich met juridische raadgevers, neemt de media als bondgenoot en weet honderdduizenden tot het ondertekenen van een petitie te bewegen. In dat kader is het voor de verkozenen dan ook niet meer zo vanzelfsprekend om een stuk legitimiteit te herwinnen.

Een van de middelen om dat laatste te bereiken bestaat in de herwaardering en de modernisering van het petitierecht. Dat recht kan minstens die potentiële functies vervullen, met name het geven van informatie, het waarborgen van een maximale inspraak en het verzekeren van een informele rechtsbescherming.

Zo worden er petities ingediend om over een bepaald onderwerp meer informatie te krijgen, die met een advies kunnen worden afgehandeld. De tweede categorie vormen de petitieën die het parlement vragen een bepaalde houding aan te nemen jegens een ontwerp, voorstel of een maatschappelijke toestand. Ten slotte zijn heel wat petitieën individuele of collectieve klachten tegenover het overheidsoptreden. Met betrekking tot dat laatste punt leren de buitenlandse situaties dat er, ongeacht de verbetering op het gebied van administratieve geschillen, steeds behoefte blijft aan een algemeen aanvullend rechtsmiddel. Aldus beantwoordt het petitierecht aan een behoefte die niet door de uitbouw van grondwettelijke of administratiefrechtelijke jurisdicties uit de wereld kan worden geholpen.

In de huidige institutionele context is het petitierecht echter een zo goed als verworden instrument geworden. Dat is ook niet verwonderlijk, zeker wanneer er gekeken wordt naar de andere procedurele aanpak in de ons omringende landen, inzonderheid Nederland en de Duitse Bondsrepubliek.

Luidens artikel 28 van de Grondwet heeft ieder het recht verzoekschriften, door één of meer personen ondertekend, bij de openbare overheid in te dienen. Alleen de gestelde overheden hebben het

recht verzoekschriften in gemeenschappelijke naam in te dienen. Hierbij moet betrokken worden artikel 41 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen, waarin staat dat het verboden is in persoon aan de raden verzoekschriften aan te bieden. Elke raad heeft het recht de bij hem ingediende verzoekschriften naar de regering te verwijzen. De regering is verplicht omtrent de inhoud uitleg te verstrekken zo dikwijls als de raad het vordert. Die laatste bepaling vormt een kopie van artikel 57 van de Grondwet wat de kamers en de ministers betreft.

In het reglement van het Vlaams Parlement wordt die problematiek behandeld in artikel 82 en 83 (Hoofdstuk VII – Verzoekschriften). Lezing van bedoelde regelgeving toont al gauw vier schaduwpunten aan. Allereerst is de procedure éénzijdig, zonder contact tussen petitioneris en commissie. Het petitierecht wordt dus niet op een tegensprekelijke manier uitgeoefend, wat in de meeste landen wel het geval is. Vervolgens wordt er nergens geëxpliciteerd dat onder het recht van petitie ook het recht op antwoord wordt begrepen. De gehele regeling dient daarom doordrongen te zijn van de wil dat geen verzoekschrift onafgewerkt blijft liggen. Verder bevindt de bevoegde commissie zich in een te afhankelijke situatie waarbij de meerderheid van de commissie politiek "gebonden" is aan de uitvoerende macht of in elk geval aan het lid van de Vlaamse regering, die de verantwoordelijkheid voor het betrokken onderdeel van de uitvoerende macht onder zijn verantwoordelijkheid heeft. Tot slot is er nergens voorzien in de omvorming van het petitierecht tot een variant van het initiatiefrecht. Met dat laatste wordt de mogelijkheid bedoeld waarbij een aantal burgers een thema naar voren brengen en daarbij de verkozenen verplichten een duidelijke houding aan te nemen. Als democratie noodzakelijkerwijze een beoordeling door de kiezer van de verkozenen betekent, kan duidelijkheid het gehalte van de democratie alleen maar verhogen. Deze petitievorm brengt daarom niet onmiddellijk met zich mee dat met de behandeling in het parlement de bevolking rechtstreeks wordt geconsulteerd. Het is veeleer een mogelijkheid voor een belangrijke groep burgers zich met een bepaald probleem tot het parlement te wenden, en dat die mogelijkheid ook effectief wordt beschermd.

Die laatste innovatie is niet zonder belang daar het petitierecht niet gebonden is aan de vereisten die gelden bij verkiezingen. Zo is er nergens een leeftijdsgrens gedefinieerd wat dus impliceert dat ook personen onder de leeftijd van 18 jaar een beroep zouden kunnen doen op dat recht.

Het laatste vormt een essentieel aspect daar er hierdoor reëel gehandeld kan worden niet enkel naar de letter maar ook naar de geest van het VN-verdrag inzake de Rechten van het Kind : de participatiegedachte komt hierbij als sleutelelement naar voren. Het behoeft geen betoog dat een concretisering van de in supra vermelde gedachten bij decreet gerealiseerd dient te worden.

Bedoeling van onderhevig voorstel is dan ook de negatieve draagwijdte in artikel 41 van bedoelde bijzondere wet weg te werken en de formulering ervan over te laten aan de gewone decreetgever. In de plaats dient een positief gestelde formulering te komen die als algemeen uitgangspunt moet fungeren voor de verdere decretale uitwerking.

Conform artikel 118, § 2, van de Grondwet, dat de constitutionele autonomie inzake de aangelegenheden van de raden vastlegt, alsmede de bijzondere wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale structuur, die er een nadere invulling aan verleent, is het Vlaams Parlement in dezen bevoegd.

Yolande AVONTROODT

Trees MERCKX-VAN GOEY

Steve STEVAERT

Herman LAUWERS

Ria VAN DEN HEUVEL

VOORSTEL VAN BIJZONDER DECREET

Artikel 1

Dit bijzonder decreet regelt een aangelegenheid als bedoeld in artikel 118, §2, van de Grondwet.

Artikel 2

In titel III, hoofdstuk II, afdeling II, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen wordt aan onderafdeling 3 - Bepalingen eigen aan het Vlaams Parlement, ingevoegd bij het bijzonder decreet van 24 juli 1996, een artikel 53ter toegevoegd, dat luidt als volgt :

“Artikel 53ter

Artikel 41 wordt, wat het Vlaams Parlement betreft, vervangen door wat volgt :

“Artikel 41

Ieder heeft het recht om individueel of collectief een verzoekschrift tot het Vlaams Parlement te richten.

Het decreet bepaalt de voorwaarden, de regeling en de bescherming van dat recht.”.”.

Yolande AVONTROODT
Tees MERCKX-VAN GOEY
Steve STEVAERT
Herman LAUWERS
Ria VAN DEN HEUVEL
